

Warszawa, 25-09-2026 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Anna Błaszczak-Banasiak**

IX.517.977.2026.TR/ED

**Pani
Maria Ejchart
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości
ePUAP**

Szanowna Pani Minister,

w dniu 10 września 2026 r. Rzecznik Praw Obywatelskich spotkała się gronem przedstawicieli świata nauki, którzy zajmują się zagadnieniami związanymi z funkcjonowaniem Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym (dalej: KOZZD lub Ośrodek). Uczestnikami tego spotkania byli prof. Ewa Łętowska, dr Hanna Machińska, dr Joanna Różyńska, prof. Zbigniew Lasocik, prof. Mirosław Wyrzykowski, a także pracownicy Biura RPO.

Głównymi tematami dyskusji były najważniejsze wyzwania dotyczące ochrony praw osób przebywających w KOZZD, w tym kwestie związane z regulaminami wewnętrznymi Ośrodka. Rozmowa dotyczyła również luk prawnych ustawy z 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (dalej u.p.o.z.p. albo ustawa z 22 listopada 2013 r.).

Poruszono narastający problem przeludnienia KOZZD i związany z nim kryzys warunków bytowych. Zwrócono też uwagę na coraz większą liczbę osób z zaburzeniami psychicznymi w KOZZD, mimo że art. 1 u.p.o.z.p. nie obejmuje ich zakresem podmiotowym. Na tym tle zasady realizacji terapii w Ośrodku są również przedmiotem szczególnego zainteresowania RPO i uczestników spotkania. Podniesione kwestie są zbieżne ze stanowiskiem Komitetu Bioetyki przy Prezydium PAN nr 1/2026 r. z dnia 2 lipca 2026 r. w sprawie Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym.

W rezultacie przeprowadzonej dyskusji oraz uwzględniając aktualnie diagnozowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich problemy dotyczące funkcjonowania Ośrodka, zwracam się z uprzejmą prośbą o przedstawienie informacji oraz podjęcie stosowanych działań w następujących kwestiach.

1. Publikowanie statystyk dotyczących stosowania ustawy

Dotychczas żaden z resortów nie podawał do publicznej wiadomości danych statystycznych odnoszących się w szczególności do liczby wniosków dyrektorów zakładów karnych o uznanie za osobę stwarzającą zagrożenie, osób kierowanych do KOZZD, zwalnianych, przenoszonych z Ośrodka do jednostek penitencjarnych albo innych miejsc izolacji, czy postanowień o zamianie nadzoru prewencyjnego na KOZZD. Tego rodzaju dane powinny być nie tylko gromadzone przez Ministerstwo Sprawiedliwości, ale też upowszechniane opinii publicznej.

W związku z tym uprzejmie proszę Panią Minister o wdrożenie procedury systematycznego publikowania na stronie internetowej resortu sprawiedliwości statystyk dotyczących stosowania ustawy z 22 listopada 2013 r.

2. Narada z sędziami rodzinnymi orzekającymi na podstawie ustawy z 22 listopada 2013 r. oraz dyrektorami zakładów karnych

Uprzejmie proszę o rozważenie zorganizowania przez Ministerstwo Sprawiedliwości narady z udziałem wszystkich sędziów rodzinnych orzekających na podstawie u.p.o.z.p. Rekomenduję, aby w spotkaniu wzięli udział także dyrektorzy jednostek penitencjarnych w których funkcjonują oddziały terapeutyczne oraz przedstawiciele Centralnego Zarządu Służby Więziennej, aby móc omówić także procedurę wnioskowania przez nich o uznanie osoby za stwarzającą zagrożenie oraz wypracować standardy jakie mogłyby zapobiec kierowaniu niepotrzebnych wniosków.

Jestem przekonana, że dyskusja w takim gronie może pomóc w wyjaśnieniu wielu spornych kwestii dotyczących detencji prewencyjnej, stworzy przestrzeń do wymiany doświadczeń przez organy zaangażowane w proces rozstrzygania na mocy ustawy z 22 listopada 2013 r. Z ramienia RPO nasi eksperci chętnie podzielą się zaś swoją wiedzą i doświadczeniem.

3. Lustracja orzeczeń dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi - umieszczonych w Ośrodku

W związku z sygnalizowanym przez Rzecznika w raportach powizytacyjnych problemem kierowania do KOZZD osób chorujących psychicznie, uprzejmie proszę o przeprowadzenie przez Ministerstwo Sprawiedliwości lustracji 10 orzeczeń sądowych dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi, które są obecnie pozbawione wolności w Ośrodku. Takie postanowienia stoją bowiem w wyraźnej sprzeczności z art. 1 u.p.o.z.p., nawet jeśli oprócz choroby psychicznej biegli w opiniach wskazują na zaburzenia niepsychotyczne pacjentów (głównie zaburzenia osobowości).

Jednocześnie uprzejmie proszę o przekazanie Rzecznikowi wyników dotychczas przeprowadzonych przez Ministerstwo Sprawiedliwości lustracji orzeczeń dotyczących osób umieszczonych w KOZZD.

4. Przeludnienie Ośrodka

Na etapie prac nad ustawą z 22 listopada 2013 r. szacunki dotyczące osób, które potencjalnie mogłyby zostać umieszczone w KOZZD, oscylowały wokół 10. Niestety skala stosowania detencji prewencyjnej jest zdecydowanie większa, z tendencją wzrostową. Obecnie w KOZZD przebywa 127 osób.

Dlatego też uprzejmie proszę o informację, czy Ministerstwo Sprawiedliwości analizowało przyczyny różnicy pomiędzy pierwotnymi założeniami ustawy, a liczbą osób przebywających obecnie w Ośrodku oraz jakie wnioski wyciągnięto, w szczególności z lustracji przeprowadzonej przez resort sprawiedliwości. Poza tym, czy Służba Więzienna dokonała oszacowania wobec ilu jeszcze osób istnieje wysokie prawdopodobieństwo konieczności skierowania wniosku przez dyrektora zakładu karnego o uruchomienie procedury na mocy ww. ustawy.

5. Minister Sprawiedliwości wobec stanowiska Komitetu Bioetyki PAN

Uwzględniając wagę stanowiska Komitetu Bioetyki przy Prezydium PAN w sprawie Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym, uprzejmie proszę o wskazanie, czy resort sprawiedliwości odniósł się do niego. Jeżeli tak, będę wdzięczna za przesłanie Rzecznikowi Praw Obywatelskich udzielonej Komitetowi odpowiedzi.

Z poważaniem

Anna Błaszczak-Banasiak

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/